

Entre

Hivern
Desembre
Març
2019 — 2020

Núria Güell
per Saray Espinosa

Actes

Parlem amb Núria Güell (Vidreres, 1981) amb motiu de la última exposició del Bòlit. Centre d'Art Contemporani de Girona: “El mamporrero y otros síntomas / L'apuntador i altres símptomes”, visitable als espais de Bòlit_Pou Rodó i Bòlit_St. Nicolau. S'hi poden veure els quatre últims treballs de la que segurament és un dels noms més internacionals de l'art contemporani català. Prenent com a eix per a la reflexió la relació entre pàtria i patriarcat, dues de les peces han estat creades pensant en Girona.

Núria Güell

TEXTOS: SARAY ESPINOSA
FOTOS: LEVI ORTA

P: Parlem del projecte que presentes al Bòlit, “El mamporrero y otros síntomas / L'apuntador i altres símptomes”. Com encares aquesta exposició?

R: Quan em van convidar a fer l'exposició a Girona, jo estava treballant temes que tenien més a veure amb la identitat de gènere, però la qüestió de la identitat nacional és un tema que sempre m'ha preocupat, com tots els temes que limiten, encasellen i/o etiqueten qui ets i com ets. Vaig tenir clar que sent Girona, que sovint es proclama com la capital de la independència, hi havia d'haver aquest punt d'autocrítica a la qüestió de la identitat nacional. Tenia molt clar que no podia exposar a Girona sense tractar aquest tema. No fer-ho hauria estat més còmode per part meva però no tan interessant.

En l'exposició també tracto la identitat espanyola i com es construeix a través d'operacions de producció simbòlica, el mandat de la masculinitat i com la idea de

família que hem heretat de la religió catòlica perpetua posicions perverses i opressives en relació amb els rols de gènere.

P: Una de les obres, *Obsequi de Cortesia*, parla molt específicament de Girona. Ens l'expliques?

R: Com deia, un dels temes sobre els quals volia reflexionar en aquesta exposició és com es construeix el sentiment d'identitat nacional, sigui aquesta quina sigui. En aquesta operació per a mi hi ha dos puntals elementals: el primer és la necessitat de construcció de símbols identitaris i el segon és la construcció d'un relat històric. Per això, vaig fer un regal, a tall d'obsequi de cortesia tal com indica el títol de la peça, d'ADN de semental de burro català liofilitzat a l'alcaldeessa de Girona que, per dictàmens protocol·laris, passà directament a incloure's en el fons del Museu d'Història de la Ciutat. S'exposi o no s'exposi, forma part de la col·lecció.

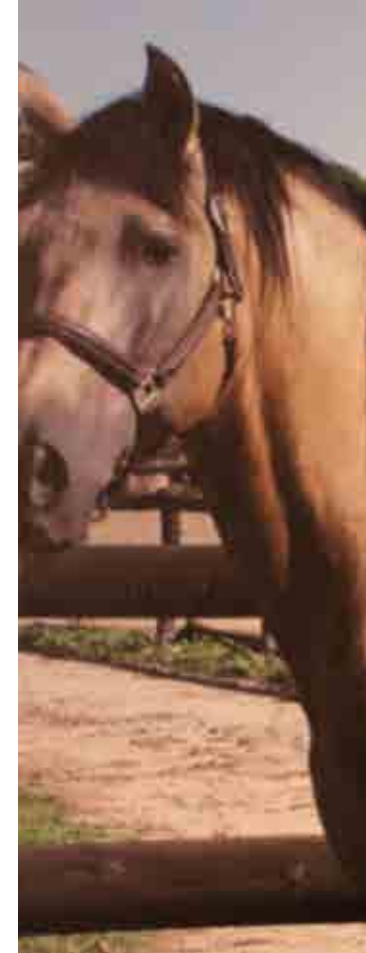
Un dels objectius de la peça és mostrar com la història, el relat històric, també és manipulable a conveniència, com és una construcció que va en funció de diferents interessos. Es rescaten unes coses i se n'esborren unes altres...

D'altra banda, en visitar el Museu d'Història —que bàsicament em sembla el Museu d'Història de Catalunya—, hi vaig veure sardanes, castellers, capgrossos, etc., però el burro català no hi era, tot i que durant molt de temps va ser reclamat com un símbol identitari. Desconec si és perquè és un burro i no un cavall semental... hihhi.

D'altra banda, també m'interessava la idea d'ADN, per la relació que té amb allò pur, l'essència. Paradoxalment, en aquest cas, qui atorga el certificat d'autenticitat al semen de burro català és el Ministeri de Defensa de l'Estat espanyol, a qui vaig comprar la dosis de la qual en vaig extreure l'ADN. Crec que aquest fet, el monopoli de la venda de semens de pura raça per part del Ministeri de Defensa i no pas del Ministeri d'Agricultura i Ramaderia, com es podria esperar, diu molt de la seva obsessió per mantenir la puresa de la raça, i això té molt a veure amb els processos que estem ex-

perimentant i el deliri col·lectiu d'entendre el que és pur com un valor.

P: En relació amb això que deies, una de les idees que recorre l'exposició és la relació entre pàtria i patriarcat. Ens en podries parlar una mica?

R: Vaig començar a pensar-hi a partir de l'u d'octubre de 2017, en veure la reacció i les respostes de l'Estat espanyol a la qüestió catalana. Tenia clar que eren les mateixes que un maltractador podia dir a la seva dona: et quedaràs sola; ningú et farà cas..., *la maté porque era mía*. M'interessava analitzar com els dos conceptes, pàtria i patriarcat, formen part del mateix sistema de govern, comparteixen la mateixa naturalesa: opressiva i jeràrquica, basada en l'acumulació de poder. En el cas del patriarcat, aquesta autoritat és exercida per l'home; en el cas de la Pàtria, per allò nacional en oposició a la resta, per la uniformitat en oposició a l'heterodòxia. A més, em sembla evident que en el moment en què estem urgeix superar aquestes dues formes

de dominació, tot i que sembla que anem en la direcció contrària. L'antropòloga Rita Segato diu que l'única manera de reorientar la història és desmantlant el mandat de la masculinitat...

P: Ens pots explicar com vius el teu procés creatiu?

R: Treballo a partir de temes que em pertorben, que em fan sentir malament o em preocupen. Aquest és el punt de sortida, el que em porta a fer una investigació profunda en relació amb el subjecte que estic analitzant fins que acabo concretant un projecte artístic. Encara que tingui a veure amb el comú, el social i el polític, surt d'una necessitat molt personal, a la primera necessitat que responc és a la meva. És a través de la meva pràctica artística que aconseguixo mantenir-me estable en el món. Per això, no m'interessa tant el fet artístic com a objecte, sinó com a estratègia per acabar desvelant idees que tenim normalitzades socialment i que no mirem amb prou atenció, perquè en tenir-les normalitzades creiem que són així, que és la veritat, pura i inqüestionable. I per fer això moltes vegades no necessito crear cap objecte ni "fer" cap obra d'art, sinó més aviat crear situacions i experiències amb capacitat d'interpel·lar, com es pot veure en el projecte *Una película de Dios*.

P: De fet, en un moment donat vas dir que tu no fas producció sinó intervenció.

R: Sí, i per això tinc els meus conflictes quan es tracta de passar el projecte a la institució artística: perquè encara s'entén que hi ha d'haver objectes, obres d'art amb la seva aura, i realment a mi això no m'interessa gens. Alhora, però, tinc clar que m'interessa molt l'art; és l'única esfera on puc ser lliure, on puc fer i pensar tot el que desitgi. M'interessa com a espai de llibertat.

P: Una altra de les coses que destaca quan veiem per primera vegada la teva obra és que molts dels projectes tenen un clar caràcter col·laboratiu i participatiu.

R: Sí. Em busco còmplices que per la seva experiència vital tenen coneixements que no són hegemònics o no estan validats

per l'acadèmia o institució artística però que jo considero que cal escoltar, no per donar-los veu sinó per mostrar el que com a societat no es vol veure, fer escoltar el que no es vol sentir. És per això que em resulten molt interessants aquestes col·laboracions: perquè els coneixements no els tinc jo sinó els còmplices, dels quals aprenc molt.

M'interessa remarcar que no treballo per donar veu a ningú, de fet crec que hi ha un punt arrogant en aquesta posició, sinó que el què m'interessa és posar el focus en allò que no es vol escoltar, en allò que no es vol veure. Fa temps en deia "espacios para la escucha".

P: Podem parlar una mica més sobre la relació amb la institució?, hi té cabuda un art com el teu, amb un component tan marcat de denúncia? Com ho gestiones tu, com a artista i com a persona?

R: Hem de tenir clar que l'art històricament ha estat al servei del poder. En un primer moment, el museu era el testimoni de la riquesa que tenia el noble del lloc en qüestió. Donava la mesura del poder que tenia el poder i servia per donar-li encara més poder. Si ho pensem bé, l'ús actual de la cultura per part dels governants no dista molt d'aquell moment, i això és un punt de conflicte i contradiccions. Alhora, però, també entenc que hi ha uns recursos que són nostres, fruit dels impostos dels ciutadans, i per a mi és una posició militant utilitzar-los per obrir aquest tipus de reflexions. En relació amb el que comentes, soc conscient que hi ha institucions que el fet d'incloure aquest tipus de pràctica a la seva programació els és útil per fer una rentada de cara, aparentar ser compromesos, etc. El que jo intento és que si volen un "Núria Güell" s'hi hagin d'impli-car, per això normalment en els meus projectes treballo amb els privilegis que té la mateixa institució...

P: Em crida l'atenció aquest *Núria Güell* com a nom, i de fet és una de les coses que et volia preguntar: has notat alguna diferència en els teus anys de carrera com a artista alhora d'exposar? T'és més fàcil ara?

R: El que noto és que cada vegada em conviden menys, hihhi. Alhora, en tenir més "nom", quan m'inviten em respecten més les demandes del projecte o el que jo considero que l'obra requereix.

P: Per acabar, voldria preguntar-te sobre un tema que ara està molt de moda: la llibertat d'expressió i la censura. Tu mateixa has vist censurades diverses de les teves obres i, de fet, tenim un exemple molt a prop de casa i no fa tant. El 2015, l'Ajuntament de Figueres et censurava *Ideologies oscil·latòries*, una peça que havies fet amb l'artista Levi Orta per al festival Ingràvid. Ens en vols parlar?

R: Si et soc sincera, em pregunten molt sobre censura i a mi no em sembla tan greu. És a dir, òbviament estic en contra de limitar la llibertat d'expressió però el que vull dir és que no em sorprèn: als poderosos no els interessa que es digui res d'allò que els pot restar poder i, com que tenen poder, quan volen, intenten censurar. L'essència del poder és aplicar-lo i jo mai m'he cregut el relat demòcrata... El que hem de fer és buscar l'estratègia per tal que quan el poderós de torn censuri, aconseguir visibilitzar de forma exponencial el que volen invisibilitzar, censurar.

Per mi, una cosa essencial de la meva pràctica artística és el treball amb les coses reals. Més enllà de la idea en el moment de començar el projecte, qualsevol cosa que passi mentre aquest es realitza pot ser-hi incorporada, i això també és aplicable a la censura. La censura l'acabo incorporant en el relat de la peça com a component semàntic. I és per això que no em preocupa en excés la censura: perquè sempre que m'han censurat han acabat donant més visibilitat a la peça. De fet, encara em

soprèn molt quan algú censura perquè em sembla bastant estúpid, per inoperant. És el que ha passat amb la peça sobre els presos polítics a Arco, de l'artista Santiago Sierra...

De fet, hi ha un altre tema que té a veure amb això i em preocupa molt més, ja que no es pot anomenar censura però penso que parteix de la mateixa voluntat... M'explico: habitualment després de presentar un projecte nou i que aquest surti en els mitjans de comunicació, és habitual que m'arribin invitacions de centres d'art per exposar-lo. Bé, doncs hi ha un projecte a l'exposició, que es titula *De putas. Un ensayo sobre la masculinidad* que tot i haver tingut molt de ressò mediàtic, i que m'hagin contactat més de vuit cases ocupes i centres socials per projectar-lo, no he rebut invitacions d'institucions culturals per exposar-lo. Per a mi això és símptoma del domini del que és políticament correcte i del fet que hi ha temes que encara costen, que no volen que se'n parli, i per això mateix cal parlar-ne més. Així que tots i totes esteu convidades a venir a veure el *De Putas* al Bòlit_Pou Rodó. ***

“No m’interessa tant el fet artístic com a objecte, sinó com a estratègia per acabar desvelant idees que tenim normalitzades socialment i que no mirem amb prou atenció”

